Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, 31 maart 2022
Kleinschalige opvang vluchtelingen
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer J. Oostrum
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie - VVD-D66-SP-Gorcum Actief
Portefeuillehouder:	de heer R. van Doesburg
Ambtelijk:	de heer E. Wolters en mevrouw W. Springer
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Hij licht het programma voor deze sessie toe.

Kleinschalige opvang vluchtelingen

In februari 2021 is door de gemeenteraad de bereidheid uitgesproken om in Gorinchem passende, kleinschalige opvang van statushouders en kansrijke asielzoekers te faciliteren en daarover met raad, college en inwoners het gesprek aan te gaan. Het college onderzoekt hiervoor de mogelijkheden. Daarnaast wordt in de motie (2021-771809) opgeroepen om met spoed te zoeken naar mogelijkheden voor kleinschalige opvang voortvarend door te zetten en daarover maandelijks te rapporteren.
Om te komen tot een kleinschalige opvang is er een startnotitie opgesteld. Het doel is om de raad in staat te stellen de term 'passende kleinschalige opvang' nader te definiëren en aanvullende kaders te stellen voor het (participatie)proces om te komen tot een inhoudelijk besluit over kleinschalige opvang in Gorinchem. De startnotitie en de I&O van 31 maart 2022 worden gebruikt om kennis te nemen en te verkennen. Na deze sessie zal er een raadsvoorstel worden opgesteld en zal de startnotitie aan de hand hiervan worden aangepast.
Het voorstel is om de avond op te delen in tweeën. Het eerste deel over definitie kleinschalige opvang en het tweede deel over participatie.
Er zal voor ieder deel eerst een korte presentatie worden gegeven.

Wethouder Van Doesburg benadrukt dat het in dit kader gaat over vluchtelingen. Met de oorlog in Ukraine is het onderwerp nog belangrijker en urgenter geworden. We ontkomen er niet aan om te gaan categoriseren. In deze sessie gaat het overigens om asielzoekers en niet om vluchtelingen uit Ukraine.

Mevrouw Springer geeft een korte presentatie (beschikbaar op iBabs). Zij verwijst naar de situatie in Ter Apel en de vraag aan alle veiligheidsregio's om extra plaatsen beschikbaar te stellen en eventueel mensen in hotels onder te brengen. Voor de statushouders is dat niet van toepassing voor Gorinchem. Alle mensen die in afwachting van een woning waren hebben binnen twee weken een woning. Poort6 doet daar zijn uiterste best voor. In de presentatie gaat het over het nader definiëren van de term passende kleinschalige opvang en over aanvullende kaders voor het participatieproces.
Zij schetst de definities kleinschalige opvang: AZC op titel COA, AZC op eigen titel door derde en kleinschalig AMV op titel COA. In de besloten sessie is gesproken over locaties, vooral grote locaties. Hierbij is uitgegaan van 150 plaatsen. Het COA heeft mondeling aangegeven dat 200 de absolute ondergrens is. Dat is dus nog een disbalans. Kleinschalig is voor het COA erg ingewikkeld. In dit kader is ook gesproken over een flexibele schil.

Onderwerpen van bespreking nu zijn de bandbreedte als het gaat over aantallen (in combinatie met doelgroepen), de duur van de opvang (bepaalde of onbepaalde tijd) en eventuele aanvullende randvoorwaarden.

De voorzitter bedankt voor de presentatie en geeft gelegenheid voor het stellen van vragen.

De heer Schefferlie noemt de kleinschaligheid en zegt dat het COA 250-300 noemt terwijl de raad heeft gesproken over maximaal 150 plaatsen. De vraag is hoe gemakkelijk de gemeente nu mee moet gaan met de uitgangspunten van het COA richting 200 plaatsen. Is er meer informatie over de trend dat steeds meer gemeenten hun eigen definitie hebben over kleinschaligheid en uitkomen op 150 plaatsen? Misschien is het een kans om vluchtelingen uit Ukraine op te vangen, een experiment misschien. De heer Schefferlie wil het nog in de fractie bespreken, maar tot nu toe is over maximaal 150 plaatsen gesproken exclusief extra doelgroepen. Met betrekking tot de bijlage pagina 8 merkt hij op dat over de regionale taakstelling van 150 personen gesproken wordt. Hij meent dat dit over statushouders gaat. Wat betreft de duur, alle gemeenten moeten structureel een bijdrage leveren, dus hij gaat uit van onbepaalde tijd. Op aanvullende randvoorwaarden zal hij nog terugkomen.

De heer Klein sluit aan bij de inbreng van de heer Schefferlie en vraagt naar de flexibele opschaling; waar wordt in dit kader van uit gegaan? Met betrekking tot de andere kleinschalige opvang van AMV denkt hij dat dit ook een oplossing zou kunnen zijn als het in de taakstelling meegaat. Is het COA ook bereid om bij een langere duur uit te gaan van een lager aantal? Een langere duur kan invloed hebben op de kosten baten situatie.
Wat betreft aanvullende randvoorwaarden noemt de heer Klein als voorbeeld circulair of flexibel bouwen.

De heer Van der Meijden noemt de schaalgrootte van 150 plaatsen voor statushouders en asielzoekers en vraagt hierbij een toelichting. Zit er schot in het overleg met het COA over meer flexibiliteit? Met betrekking tot de samenwerking met andere gemeenten vraagt hij of de buurgemeenten al toezeggingen hebben gedaan. Met betrekking tot de kosten van voorbereiding van een AZC wordt gesproken over 80 uur per week en totaal € 250.000. Hoe is dit bedrag tot stand gekomen? Wat betreft de bandbreedte zegt hij dat de gemeente een grote verantwoordelijkheid heeft. De duur kan onbepaalde tijd zijn en op de randvoorwaarden zal hij nog terugkomen.

Mevrouw Van Oversteeg zegt dat de bandbreedte voor haar fractie afhankelijk is van de locatie; daarin kan gedifferentieerd worden. Het COA vindt het lastig om kleinschalige opvang te faciliteren. Zij is benieuwd hoe zij aankijken tegen een spreiding over locaties. In de startnotitie is aangegeven wat het vraagt om tot kleinschalige opvang te komen. Graag een toelichting op de situatie als het in eigen beheer gedaan wordt. De vluchtelingenstroom zal aantrekken. Wat is de tendens in andere gemeenten over dit onderwerp. Met betrekking tot de looptijd vraagt zij of de beoogde locaties ook voor langere of onbepaalde tijd beschikbaar zijn. Een combinatie van doelgroepen vindt zij mooi.

Mevrouw Mager merkt op dat kleinschaligheid voor het COA anders is dan voor de gemeente. Zij stelt voor als Gorinchem af te spreken wat wij als kleinschalig beschouwen en daarmee actief aan de slag te gaan. De Veiligheidsregio moet een aantal mensen opvangen. Zij vraagt hoe tegen de samenwerking met Molenlanden en Vijfheerenlanden aangekeken wordt want Vijfheerenlanden hoort bij een andere regio. Wat betreft de termijn merkt zij op dat het liefst morgen al opvang geregeld zou moeten zijn maar wanneer is het mogelijk?

Mevrouw Hamann vraagt naar de kosten; als Gorinchem een kleiner aantal personen opvangt dan het COA wenst, zijn dan alle kosten voor rekening van de gemeente? Combinatie van doelgroepen is misschien niet zo handig als mensen in een crisissituatie verkeren. Dat geldt zeker voor Ukraïners. Zij zou voor hen aparte locaties willen ontwikkelen, eventueel tijdelijke bouw.

De heer De Jong wijst op het raadsbrede voorstel voor kleinschalige opvang. Hoe haalbaar is nu een kleinschalige opvang, financieel en qua organisatie? Hij verwijst naar de vrijwilligersorganisatie Klik die aangeeft dat hoe kleiner de groep is hoe beter de opvang en begeleiding geregeld kan worden. Als het niet haalbaar is om kleinschalige opvang te realiseren dan kan misschien beter aandacht besteed worden aan wat de gemeente nu heeft en wat redelijk functioneert.

Mevrouw De Groot zegt met betrekking tot de bandbreedte een voorkeur te hebben voor AZC op titel COA en een combinatie met andere doelgroepen. Het aantal vluchtelingen laat ze over aan het college. Omliggende gemeenten hebben meerdere kleine kernen en daar is de belasting al snel te groot. Zij denkt dat het in Gorinchem wel te doen is. De duur van de opvang zal onbepaalde tijd moeten zijn. Als aanvullende randvoorwaarde noemt zij het goed regelen van de communicatie tussen het COA, de gemeente, de inwoners en de vluchtelingen.

De heer Van Houwelingen stelt vast dat er nog geen plan is. Kleinschaligheid kost gewoon de gemeente geld. Met betrekking tot de samenwerking met andere gemeenten vraagt hij of het een idee kan zijn om drie kleinere locaties samen als één AZC te zien. Verder sluit hij zich aan bij de vraag van D66 inzake de ambtelijke inzet en kosten.

Wethouder Van Doesburg gaat in op de haalbaarheid. Als alleen opvang voor AMV geregeld wordt, wordt voldaan aan de opdracht die in februari 2021 is gegeven. Dan is er kleinschalige opvang en het COA zoekt voor alleenstaande minderjarige asielzoekers ook dringend opvang. Hij noemt in dit kader ook de internationale schakelklas die lessen verzorgt voor deze doelgroep. Gevraagd is of de andere opties ook haalbaar zijn.
Het college gaat uit van opvang op titel COA omdat het anders niet binnen de begroting past. Het is ook een taak voor het COA. De wethouder denkt dat er mogelijkheden zijn. Bij het laatste gesprek met het COA was ook de staatssecretaris aanwezig. De teneur in heel Zuidholland is dezelfde. Er is enige flexibiliteit in de opstelling van het COA als doelgroepen gecombineerd worden en kosten gedeeld. Het COA blijft bij de ondergrens en die zakt niet als opvang voor langere tijd geboden wordt. Het COA gaat uit van minimaal 5 jaar. Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden en Vijfheerenlanden hebben toezeggingen gedaan. In samenwerking zou een grotere locatie mogelijk zijn. Hij begrijpt van de raad dat het aantal van 150 bespreekbaar is. Er zal dan nog wel een slimme combinatie gemaakt moeten worden zodat het op titel COA kan.

Mevrouw Springer gaat in op de taakstelling statushouders. Het idee is dat als mensen in de opvang zitten en een status krijgen zij uitgeplaatst worden naar de regio. Die afspraak is ook over de noodopvang in het belastingkantoor gemaakt. Dan kan ook begonnen worden met de inburgering. Desgevraagd zegt zij dat het in dit geval niet over Ukraïense vluchtelingen gaat. De flexibele opschaling ziet het COA als extra boven hun ondergrens op te vullen door vluchtelingen of een andere doelgroep. Het COA heeft ook kennis van het realiseren van woningen bij een opvanglocatie en een combinatie met andere doelgroepen. Zij noemt een project in Utrecht waar een combinatie met studenten aan de orde was.

Mevrouw Hamann zegt bij interruptie dat dit project is mislukt.

Mevrouw Springer vervolgt haar beantwoording. Alleenstaande minderjarige vluchtelingen worden door heel het land geplaatst. Het COA ziet een combinatie van kleinere locaties niet zitten. Het moet dichtbij een andere locatie zijn en dat is maximaal 10 km. Dat is hier niet te realiseren. Per wanneer de opvang mogelijk is: er wordt gesproken over de verschillende locaties en de bedoeling is dat als het belastingkantoor dicht moet, er een nieuwe locatie is. De locaties die in beeld zijn, zijn beschikbaar voor onbepaalde tijd.

De voorzitter geeft aan dat gezien het gevorderde tijdstip en het feit dat er nog over participatie gesproken moet worden, het wellicht goed is een extra I&O-sessie te plannen.

Wethouder Van Doesburg zegt dat een goed idee te vinden.

De voorzitter stelt voor dat de openstaande vragen schriftelijk beantwoord worden.

De heer Van der Meijden vraagt welke toezeggingen de andere gemeenten in de regio hebben gedaan en informeert ook naar de opbouw van het bedrag van € 250.000.

Mevrouw Springer antwoordt dat Hardinxveld-Giessendam bezig is met een brief aan Gorinchem om aan te geven dat ze willen meewerken aan de opvang in Gorinchem met personele inzet of financiën. Molenlanden heeft dit ook aangegeven. Vijfheerenlanden wil ook samenwerken in Gorinchem. Zij noemt in dit kader de inburgering en Avres.
De kosten zijn gebaseerd op een jaar, uitgaande van implementatie, inzet, communicatie, wijk-coördinator, gesprekken met COA en participatie en veiligheid.

De voorzitter geeft gelegenheid nog enkele openstaande vragen te noemen zodat deze schriftelijk beantwoord kunnen worden.

De heer Klein noemt het combineren van groepen en vraagt hoe de afweging in dit kader gemaakt wordt.

Mevrouw Mager vraagt naar het tijdsperspectief en het moment dat het belastingkantoor leeg komt en wanneer dit alles gaat spelen.

Mevrouw Hamann vraagt een precieze berekening van de kosten, ook voor andere doelgroepen en informeert naar tijdelijke huisvesting voor Ukraïners.

De voorzitter sluit de bespreking af. Er zal een volgende I&O-sessie gepland worden en de openstaande vragen worden schriftelijk beantwoord.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.